

„Szól a rádió”

*A Kölcsey Ferenc Református Gyakorló Általános Iskola rádiója**

BAJINÉ TAKÁCS MARGIT

btakacsargo2@gmail.com

Kölcsey Ferenc Református Gyakorló Általános Iskola, Debrecen

Kulcsszavak: *beszédértés, iskolarádió, kommunikáció, kreativitás, médiapedagógia, mozgóképkultúra*

Mozgóképkultúra és médiaismeret a Nemzeti alaptantervben

A Nemzeti alaptanterv készítői úgy gondolták, hogy a magyar iskolarendszernek mindenképpen válaszolnia kell a tömegkommunikáció kihívásaira. Mozgóképkultúra és médiaismeret néven új tantárgyi keret született, amely a film- és médiaoktatás követelményeit tartalmazza. Ezeket a követelményeket az iskolák önálló tantárgyként is taníthatják, de lehetőség van különböző integrált formák kialakítására is – komplex művészeti tárgy keretében, komplex társadalomismereti formában, a vizuális nevelés részeként, az informatika oktatásához kapcsolva stb. A mozgóképkultúra és médiaismeret megjelenhet az iskolában például iskolaújság, iskolarádió formában is.

A médiakompetencia

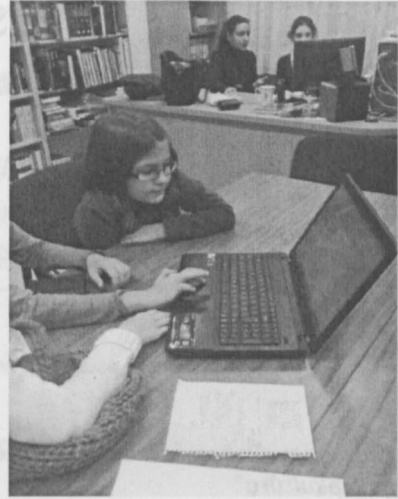
A médiapedagógia a pszichológia, szociológia, pedagógia, médiakutatás-médiaelmélet metszetében álló gyorsan fejlődő új tudományterület, amely a médiával összefüggésben megjelenő nevelési kérdésekkel, problémákkal foglalkozik. Alapvető célkitűzése a médiakompetencia, a médiaműveltség fejlesztése. A médiakompetencia olyan készségek, és ismeretek összességét jelenti, amely a tudatos, kritikai szemlélettel rendelkező, aktív mediabefogadást, és használatot biztosítja.

A médiakompetencia fogalmát a német kutató Dieter Baacke az alábbi elemekre tagolta:

- **Médiaismeret:** Elméleti és gyakorlati tudás a média működéséről, rendszeréről, technikai eszköztáráról. Az ismeretanyag tág határokon belül értelmezhető, a médiatartalmak műfaji sajátosságainak ismeretétől a technikai berendezések (pl. webkamera) használatának ismeretéig.
- **Médiahasználat:** Tudatos, aktív médiaélmény befogadás.

* Jelen tanulmány megjelenik a Hagyományok és újítások a köznevelésben és a gyakorlati képzésben – Vezető pedagógusok és szakmódszertanosok országos módszertani konferenciájának kötetében, Szekszárd, 2016. október 14–15.

- Médiakritika: A médiakritikai szemléletmód képessé tesz arra, hogy reflexió és elemzés által a médiafogyasztó tudatos viszonyulással kontrollálhassa a médiakínálatot.
- Médiatermék-alkotás: Azt a képességet jelöli, amely által a médiakínálat kreatív, aktív és innovatív módon formálható. Kreatív gyakorlatokon keresztül tanít: az oktatást élményszerűvé, személyessé teszi; a médiát használó nemcsak passzív befogadója, hanem alkotója is a műveknek.

A médiakompetencia tehát magában foglalja a médiakínálat kreatív alakítását saját médiatartalom előállításán keresztül: például iskolarádiót készíteni, blogot írni, videomontázst készíteni, Wikipédiában fogalommeghatározást szerkeszteni. A különböző médiumok (könyv, újság, televízió, rádió, internet stb.) ismeretét, használatát – például egy könyv megtalálása és kikölcsönzése a könyvtárból, vagy ugyanez online környezetben egy szöveg megtalálása az interneten.

Ahogy az iskolaújság, úgy a rádió is lehetőséget biztosít a diákok számára arra, hogy kipróbálják magukat a tömegkommunikációban, iskolányi hatósugárral. Ez rengeteg lehetőséget rejt magában: hírmagazint lehet szerkeszteni, interjúkat lehet készíteni aktuális témákban, esetleg sportversenyek élőközvetítését is meg lehet szervezni. Magazinműsorok, ismeretterjesztő ötpercek tölthetik ki a műsoridőt.

Amennyiben a rádiót az internetre transzportáljuk az folyamatosan elérhető, másrészt mindenki megválaszthatja, mikor akarja követni. Az iskolai netes rádióban sohasem kell reklámok miatt várni, és ha műsorokat hallgatunk, ismerősök beszélnek ismerősökről.

Egy internetes iskolarádióba nem kell zene; a szerzői jogi kérdések amúgy is megnehezítenék az internetes zenesugárzást. Azonban egy az iskola által biztosított tárhelyre (vagy egyéb megbízható tárhelyre, felhőbe) fel lehet tölteni igényesen felvett, összeválogott, megszerkesztett műsorokat szignállal, visszatérő szlogenekkel.

Az iskolaújság és rádió sok közös tulajdonsággal, törekvéssel rendelkezik, logikus az összekapcsolásuk egy internetes platformon. Ezáltal létrejöhet egy kicsi, de hatékony iskolai médiahálózat. Ehhez azonban sok (önkéntes!) munkára, összefogásra, lelkesedésre és kitartásra van szükség, hogy egy efféle honlap létrejöhessen. Fontos szerepet játszik egy ilyen rendszer létrehozásában egy vagy több tanár ösztönző szándéka, azonban a „projekt” nagy része a diákokon múlik. A tanári oldal felkeltheti bennük az igényt, mutat-hat ötleteket, segíthet, „facilitálhat”, de nem csinálhatja meg helyettük a munkát.

„Iskolarádiót tehát lehet hatékonyan is csinálni talán. Vajon ez a »nagyot álmodó« gondolat-kísérlet megvalósítható?” – teszi fel a kérdést Kerek Roland (2013) a *Mi értelme van az iskolarádióknak* című cikkében.

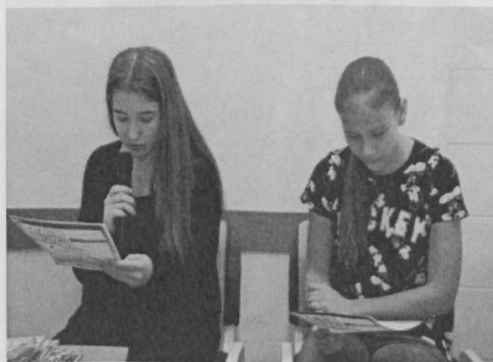
Bemutakozás (egy kis történelem)

A Kölcsey Rádió a Kölcsey Ferenc Református Gyakorló Általános Iskola rádiója. Az iskola nyolc évfolyamos egyházi fenntartású oktatási intézmény 20 alsó tagozatos és 16 felső tagozatos osztállyal. Az 1100 tanuló nevelését és oktatását 72 fős tantestület végzi. Iskolarádióink 2006 óta működik a jelenlegi keretek között. Minden héten csütörtök reggel új adással jelentkezünk. Felső tagozatos rádióink – mintegy 14 fő – különböző feladatokat látnak el. Így vannak riportereink, bemondóink, hírolvasóink. A csoportok külön-külön végzik a feladatukat, a feladatvégzésről egymásnak és nekünk szerdánként adnak számot. A szerkesztést két felnőtt: a szabadidő-szervező és én, mint könyvtáros tanár végzem. Ekkor kerül sor az adás felvételére is, a riportok, beszélgetések korábban készülnek, amelyeket a kollégám vág meg szükség szerint. Zártláncú rádióként működünk, de iskolánk honlapján, a www.kistk.hu címen is elérhetők aktuális adásaink.

Tagtoborzás

Amitől szól a rádió – az a STÁB, hiszen ez az egész egy több szálon futó összmunka. A rádió működésének az alapfeltétele a technika: ebben a kollégám tesz a legtöbbet, a mikrofonok beállításától a felvételeken keresztül a megvágott anyag műsorba állításáig. Akik a mikrofonba beleszólnak, azok a műsorvezetők, illetve a riporterek; a megszólalást természetesen tervezés előzi meg. A stábot folyamatosan bővítjük tagtoborzókkal. Az iskolarádió és iskolaújság szerkesztőjeként, valamint osztályfőnök-helyettesként évek óta célom a különböző gyerekcsoportok közösséggé szervezésének segítése. Erre jó eszköz a közös tevékenység. Számos ízben jelentkezünk diákmedia-pályázatra, ahonnan rendre dobogós helyezéssel térünk haza. Jó látni a gyerekek önállóságát, miközben interjút készítenek, vagy a hírolvasói feladatokért jelentkeznek. A nehézsége és egyúttal az izgalma is abban áll ennek a feladatnak, hogy minden évben megújul a szerkesztőségünk, hiszen a 8. osztályos gyerekeink elballagnak.

Műsoraink felépítése (műsor struktúra, munkaterv)

Az iskolarádióink műsorstruktúrájára a következő: szignál, köszöntő, híreink, aktualitások, iskolai élet, világnapok, zene, riportok, élménybeszámolók, összefoglalók, játék, műsorzárás. Minden héten azonos időben, reggel zajlanak az iskolarádiós megbeszéléseink:

Minden szerdán reggel 7.30-tól a bemondók próbaolvasása és a hangfelvételek elkészítése.

Riportok elkészítése: legkésőbb hétfő; hírek, iskolai információk, rádiós játék leadása: hétfő 12 óra.

Munkatervünket havi bontásba készítjük, a riportok témáját határozzuk meg. *Szeptemberben* új tanáraink bemutatása zajlik, *októberben* szólunk a Diákönkormányzati tervekről. Minden évben rádiós adással emlékezünk október 6-ra, az Aradi vértanúkra, valamint október 23-ra az 1956-os forradalom és szabadságharcra. Ehhez a két műsorhoz prezentációk is készülnek, illetve a műsorral szinkronban kerülnek bemutatásra. Ennek igényes elkészítése sok idővel jár. Minden év októberében Kézdivásárhelyről érkeznek hozzánk vendégek a testvériskolánkból, így erről az alkalomról is külön szólunk adásunkban.

Novemberben zajlik iskolánkban a Református Iskolák Országos Tanulmányi Versenye. Erről készítünk beszámolót, közöljük az eredményeket, beszélgetünk versenyzőkkel. Ebben a hónapban mutatjuk be az első osztályosokat is. *Decemberben* a karácsonyról, a zenetagozatosok karácsonyi koncerti készülődéséről és a karácsonyi versmondó versenyről számolunk be.

Január a téli szünetről készített beszámolóval indul, majd irodalmi összeállítással emlékezünk a magyar kultúra napjára, Kölcsey Himnuszának születésnapjára, illetve beszámolunk az iskolánk által szervezett Kölcsey városi tanulmányi versenyről. *Február* a farsang ideje, riportjaink is eköré csoportosulnak. *Márciusban* indul a Versünnep, amely 4 hetes időszak, a költészet napjához kapcsolódik. Ebben az időszakban versekből vett idézetekkel játszunk.

A március 15-i műsor is a rádión keresztül hallható szintén prezentációval kísérve. Tehát nemcsak a szövegre és hangzásra, hanem a látványra is nagy figyelmet kell fordítanunk. *Áprilisban* szólunk a húsvétról, valamint ekkor zajlik iskolánkban a Mesevilág színjátszófesztivál, a nyolcadik osztályosoknak pedig tánciskola kezdődik. *Májusban* bolhapiacra és diákönkormányzati napra készülünk. *Júniusban* bakiparádéval zárunk.

Ezek a témák mintegy 30 adást jelentenek évente. A rádiósok tevékenységének produktumát mindenki hallhatja, hiszen hetente új műsorral jelentkezünk.

Munkamegosztás

A rádió szövegét, az iskolai híreket kollégámmal együtt állítjuk össze. A zeneszámokért, illetve a játékok kérdéseinek összeállításáért a gyerekek a felelősek. A csoportok külön-külön végzik a feladatukat, a feladatvégzésről egymásnak és nekünk szerdánként adnak számot. A feladatok a következők: riporterek, bemondók, hírek összeállítói, felolvasói.

A tanulók a munka során a következőkben fejlődnek: kommunikáció, beszédértés, kreativitás. Munkaformák közül a csoportmunka jellemző.

A munkára az a jellemző, hogy a nagyobbak, a 7. és 8. osztályosok az 5. és 6. osztályosokat minden területen segítik. Kezdetben mindig nagy a lelkesedés. Aztán amikor a tényleges munkára kerül a sor, akkor derül ki, hogy ki mennyire gondolja komolyan a feladatot. Az elmúlt tanévben a hírszerkesztőink (4 fő) szorultak többször is segítségre, túlságosan hosszú és bonyolult szövegeket készítettek a zene világnapjáról, vagy Kézdivásárhelyről. A riporterek (4 fő) segítése a kérdések összeállításánál valósul meg, míg a bemondók (4 fő) egyike-másika beszédfejlesztésre szorul. Őket külön kérem nagyszünetben, vagy délután, nyelvtörőket gyakoroltatok velük.

Eredményeink

Rendszeresen sikeresen pályázunk a Diákújságírók Egyesülete által meghirdetett tematikus pályázatokon. 2007-ben és 2011-ben is 3. helyet szereztünk. Egy tanulóink, aki 4 évig, 5. osztályos kora óta volt tagja az iskolarádió szerkesztőségének kezdetben hírolvasói feladatokat látott el, majd riportok készítésébe is bekapcsolódott. Az Év diákrádiója médiapályázaton 2012-ben 2. díjat kapott Risztov Éva olimpiai bajnok úszóval készített beszélgetéséért. Ez a volt tanulóink már gimnazista, részt vesz a középiskolában működő Csokonai rádió munkájában, illetve érettségi után kommunikáció szakon kíván továbbtanulni.

Iskolánk Kölcsey plakettjét 2008-ban kapta meg szerkesztőbizottságunk.

Összegzés helyett DUE viselkedési kódex

„...magadhoz képest teljesíts a legjobban. Amit elvállaltál, azt csináld meg. Legyél pontos, igényes és színvonalas, de ha nem tudod, hogyan kell, ne szégyellj kérdezni és tanulni. Hallgass meg másokat, ha azt akarod, hogy téged is meghallgassanak. Segíts annak, aki rászorul, mert holnap te leszel a helyében. Cáfold rá arra, amit eddig hallottál és gondoltál a médiáról, mert mostantól te is a része vagy.”

IRODALOM

- Dénes Gábor (szerk.) 1984: *Sulirádió*. Budapest: Népművelési Propaganda Iroda.
- DUE viselkedési kódex [<http://www.due.hu/hir/61/ujsagiro-vagy-normativ-gyorstalpalo-a-taborban-elvart-viselkedesrol> - 2016. 06. 28.]
- Havril Andrásné 1980: *Az iskolarádió adatai, műfaji sajátosságai és felhasználása az oktatásban*. Veszprém: Országos Oktatástechnikai Központ.
- Jakab György (é.n.): A médiapedagógiáról [<http://www.c3.hu/~mediaokt/medped-2.htm> - 2016. 06. 28.]
- Kerek Roland 2013: Mi értelme van az iskolarádióknak? [<http://hirmagazin.sulinet.hu/hu/pedagogia/mi-ertelme-van-az-iskolaradioknak> - 2016. 06. 28.]
- Németh Sándorné 2001: *A tanulói kreativitás fejlesztésének lehetőségei: Iskolaújság, iskolarádió*. Szombathely: VasMegyei Pedagógiai Intézet.
- Sándor Györgyné (szerk.) 1976: *Iskolarádió az oktatásban-nevelésben. Az Iskolarádió módszertani kiadványa/Tapasztalatok-vélemények*. Budapest: Tankönyvkiadó Vállalat.
- Televele Médiapedagógia Műhely Egyesület [<http://televele.hu/?s=iskolar%C3%A1di%C3%B3> - 2016. 06. 28.]

“ON AIR”

Ferenc Kölcsey Reformed Practice Primary School's Radio

The radio of Ferenc Kölcsey Reformed Practice Primary School has been operating since 2006 within the current framework. It broadcasts a new programme every Thursday morning. All 14 of the upper primary students involved with creating new content for the radio have different responsibilities. Consequently, there are reporters, announcers and newsreaders. The teams work individually, and they give account of the work they have performed during a meeting which is held every Wednesday. The radio editing is performed by two adults: by the recreation organizer and by me as a teacher librarian. The radio operates as a closed circuit radio, however, past broadcasts are available on the school's website, www.kistk.hu.

The programme structure of the school radio is as follows: signal, greeting, news, current affairs, school life, world days, music, reports, sharing experiences, summaries, game, programme closing.

Everyone can hear the performance of the radio team, there are about 30 broadcasts on a yearly basis.

The radio successfully submits tenders for calls published by the Association of Student Journalists. In 2007 and 2011 it came 3rd.

The present written work focuses on sharing experiences concerning creating radio teams, organizing community activities, editing radio programmes, creating new content for the radio based on an annual work plan.